

Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки  
Історичний факультет  
Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків  
Бібліотека

## **ХРИСТИЯНСЬКА ЦЕРКВА В СЕРЕДНІ ВІКИ**

Науково-допоміжний бібліографічний покажчик

ЛУЦЬК – 2014

Мета бібліографічного покажчика – з найбільшою повнотою подати бібліографічну інформацію зі спецкурсу «Християнська церква в середні віки», який вивчається у Східноєвропейському національному університеті ім. Лесі Українки (Історичний факультет) для забезпечення навчальної і науково-дослідної роботи студентів.

Бібліографічні матеріали згруповано за розділами:

1. *Християнство на порозі античності та середніх віків*
2. *Розвиток християнської доктрини в IV-V ст. Християнізація Західної Європи.*
3. *Початок середньовічної церкви. Церква у Візантії в IV-VIII ст.*
4. *Монастирське життя в IV - VI ст. Церква і ранньофеодальна монархія. Криза римської церкви і передумови її реформування (X-XI ст.). Ключіський рух.*
5. *Папство та “Священна Римська імперія” в XI–XIII ст.*
6. *Церква у середньовічній Візантії (середина IX – середина XV ст.). Розвиток середньовічної схоластики.*
7. *Хрестоносний рух у середньовіччі*
8. *Духовно-рицарські ордени в XII–XIV ст. Чернечий рух у XII - XV ст.*
9. *Євангелічний рух у XII - XV ст. Єретики в середні віки*
10. *Духовна структура християнського життя.*
11. *Церква в пізньому середньовіччі*

Розміщення джерел у межах розділів – за алфавітом прізвищ авторів або за назвою документа. Позиції пронумеровані. Всі описи мають шифр, що полегшить пошук літератури.

Література, яка вміщена в покажчику, є наявною у фондах бібліотеки. Підбір завершено у травні 2014 р.

Рекомендовано для викладачів, студентів.

## 1. Християнство на порозі античності та середніх віків

1. Бирнштейн У. Община Иисуса становится государственной религией : Древняя церковь, до 499 г. / У. Бирнштейн // Хроника христианства / пер. с нем. В. Годфрида. - М., 1999. - С. 128–213.

86.37-3

X 94

2. Виникнення та еволюція християнства // Релігієзнавство / за ред. С. А. Бублика. - К., 1998. - С. 167–230.

86.3

P 36

3. Головащенко С. І. Доба виникнення християнства: історичні, соціальні та ідейно-психологічні характеристики // Історія християнства : курс лекцій / С. І. Головащенко. - К., 1999. - С. 8–23.

86.37(0)-3я7

Г 61

4. Головащенко С. І. Християнство перших століть нашої ери. Виникнення й поширення // Історія християнства : курс лекцій / С. І. Головащенко. - К., 1999. - С. 24–47.

86.37(0)-3я7

Г 61

5. Гончаренко О. Церква в Римській імперії періоду правління синів Костянтина Великого / О. Гончаренко // Православ'я в Україні : зб. матеріалів II Всеукр. наук. конф., 20 лист. 2012 р. / Укр. Православ. Церква, Київ. патріархат, Київ. православ. богослов. акад. ; [під ред. архієп. Переяслав-Хмельниць. і Бориспіль. Епіфанія (Думенка) та прот. В. Клоса]. - К., 2012. - С. 140-145. - Бібліогр.: 10 назв.

86.372(4УКР)

П 68

6. Ісіченко І. Перший Вселенський собор (325 р.) // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. - С. 157–167.

86.3я7

I-85

7. Карсавин Л. П. Святые отцы и учителя церкви (раскрытие православия в их творениях) / Л. П. Карсавин. - М. : Изд-во МГУ, 1994. - 176 с.

86.372

K 26

8. Каутский К. Происхождение христианства / К. Каутский ; пер. с нем. Н. Рязанова. - М. : Политиздат, 1990. - 464 с.

86.37

K 30

9. Костюк П. Перша доба : Християнська давнина. Перша епоха : 1–311– від заснування до Константина // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. - С. 7–124.

86.375к72

K 72

10. Кучер О. Н. У истоков христианства // Христианство : История и современность / О. Н. Кучер. - Ростов н/Д ; Х., 2004. - С. 6–14.

86.37

К 95

11. Лінч Д. Античне християнство : Нормативне християнство. Початки монастирського життя // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. – С. 16–37.

86.37

Л 59

12. Мень А. В. Арианство и первые Вселенские Соборы // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. – Т. 2 : Пути христианства. – С. 76–79.

86.3-3я7

М 51

13. Мень А. В. Константин Великий (ок. 274-337) // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. – Т. 2 : Пути христианства. – С. 73–75.

86.3-3я7

М 51

14. Мотрук В. Віддзеркалення християнізації Західної Галлії (Арморики) у топоніміці Бретані / В. Мотрук // Іноземна філологія : [укр. наук. зб.] / [М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; редкол.: А. Й. Паславська та ін.]. - Л., 2011. - Вип. 123. - С. 45-51. - Бібліогр.: 12 назв.

81.2я54

I-67

15. Нестеренко Є. Раннє християнство: проблеми витоків, формування та шляхів поширення / Є. Нестеренко // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології : зб. наук. пр. / М-во освіти та науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Каф. етнології, антич. та середьовіч. історії. - Чернівці, 2008. - Т. 1. - С. 210-227. - Бібліогр.: с. 224-227.

63я54

П 35

16. Оргиш В. П. Истоки христианства : Культурно-исторический генезис / В. П. Оргиш ; [науч. ред. Е. М. Бабосов]. - Минск : Наука і тэхніка, 1991. - 278 с.

86.37

О-64

17. Петречко О. Рим та християнство у I -II ст. н. е. / О. Петречко // Археологічні дослідження Львівського університету / [редкол.: О. Ситник (голов. ред.) та ін.]. - Л., 2007. - Вип. 10. - С. 142-155. - Бібліогр.: С. 153-155.

63.48(4УКР)я5

А 87

18. Пігош М. Раннє християнство та антична філософія / М. Пігош // Історія релігій в Україні, 2011 : наук. щорічник / Ін-т релігієзнавства - Філія Львів. музею історії релігії, Львів. від-ня ін-ту Укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Від-ня релігієзнавства ін-ту філософії ім. Г. Сковороди НАН України ; [редкол.: З. Білик та ін.]. - Л., 2011. - Кн. 2. - С. 10-15. - Бібліогр.: 14 назв.

86.3(4УКР)

I-90

19. Ранович А. Б. Первоисточники по истории раннего христианства. Античные критики христианства / А. Б. Ранович. - М. : Политиздат, 1990. - 480 с.

86.37

Р 22

20. Рассел Б. Раннее христианство // Мудрость запада / Б. Рассел. – М., 1998. – С. 192–220.

87.3(4ВЕЛ)

Р 24

21. Свенцицкая И. С. Раннее христианство: страницы истории / И. С. Свенцицкая. - М. : Политиздат, 1988. – 336 с.

86.37

С 24

22. Христианство // Религия в истории и культуре / под ред. М. Г. Писманика. – М., 2000. – С. 245–299.

23. Янг Д. Ключевые эпизоды в истории христианства : Первые пять веков христианства // Христианство / Д. Янг ; пер. с англ. К. Савельева. - М., 2001. – С. 267–284.

86.37

Я 60

## **2. Розвиток християнської доктрини в IV-V ст. Християнізація Західної Європи.**

24. Августин. Сповідь / Августин, Святий ; пер. з латин. Ю. Мушака. - К. : Основи, 1999. - 320 с.

86.3

А 18

25. Боднарюк Б. Ірландське та англійське місіонерство V–VIII ст.. і поширення бенедиктинського статуту / Б. Боднарюк // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології. – К., 1999. – Т. 2. – С. 36–52.

63.3(0)

П 35

26. Войнаровський В. Версія виникнення ранньохристиянського вчення на західноукраїнських землях (IV–V ст. н.е) / В. Войнаровський // Київська церква. – 1999. – № 4. – С. 55–58.

27. Головащенко С. І. Християнство епохи Вселенських соборів (IV–VIII ст.) // Історія християнства : курс лекцій / С. І. Головащенко. - К., 1999. – С. 48–69.

86.37(0)-3я7

Г 61

28. Ісіченко І. Золота доба богослов'я : Каппадокійський гурток. Святитель Амвросій Медіоланський. Балженний Августин // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. – С. 182, 186–189.

86.3я7

I-85

29. Костюк П. Християнізація Ірландії // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. – С. 138–140.

86.375к72

К 72

30. Костюк П. Християнство а Британії та англосаксонська місія континенту // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. – С. 142–144.

86.375к72

К 72

31. Лінч Д. Навернення Заходу (350–700 рр.) : Християнство а Ірландії. Римські місіонери. Ірландські місіонери // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. – С. 59–81.

86.37

Л 59

32. Лящук Т. Християнізація Британії та Ірландії у V–VIII ст. / Т. Лящук // Католицизм: традиція і сучасність : матеріали VIII Міжнар. молодіж. релігієзнав. літ. шк. / МГО "Молодіжна асоціація релігієзнавців", Ін-т реліг. наук св. Томи Аквінського у Києві ; [наук. ред.: Л. Д. Владиченко, В. Л. Хромець]. - К., 2010. – С. 9–18.

86.375я43

К 29

33. Мень А. В. Амросий Медиоланский. Блаженный Иероним // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. – Т. 2 : Пути христианства. – С. 84–86.

86.3-3я7

М 51

34. Мойсеєнко В. «Ми віримо у сонце правди – Христа» : Історія християнства в Ірландії / В. Мойсеєнко, О. Головіна // Православна церковна газ. – 2012. – № 17. – С. 8–9.

35. Уколова В. И. Социальные аспекты учения Аврелия Августина / В. И. Уколова // Классы и сословия средневекового общества : [сборник] / под ред. З. В. Удальцовой. - М., 1988. – С. 23–27.

63.3(0)4

К 47

36. Уоллес-Хедрилл Дж-М. Варварский Запад. Раннее Средневековье / Д. Уоллес-Хедрилл. - СПб. : Евразия, 2002. - 224 с.

63.3(0)4

У 63

37. Шинкарьок Ю. Метакосмологія Августина. Осучаснення тлумачення "сповідь" / Ю. Шинкарьок // Українське релігієзнавство. - 2012. - № 62/63. - С. 43–50.

38. Щепанський В. "Єпископські саги" як джерело історії християнства в Скандинавських країнах / В. Щепанський // Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень (10-11 травня 2011 року) / М-во освіти і науки України, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Наук. т-во студ. і асп. - Луцьк, 2011. - Т. 1. - С. 178-179. - Бібліогр.: 6 назв.

72.4(4УКР-4ВОЛ)я43

М 34

### 3. Початок середньовічної церкви. Церква у Візантії в IV-VIII ст.

39. Головащенко С. І. Иконоборство. VII Вселенський собор // Історія християнства : курс лекцій / С. І. Головащенко. - К., 1999. - С. 65–66.

86.37(0)-3я7

Г 61

40. Иконоборство в Византии в VIII–XI вв. // Всемирная история : [справоч. изд.] / Бадак А. Н. [и др.]. - М. ; Минск, 2001. - Т. 7 : Раннее Средневековье. - С. 479–483.

63.3(0)

В 84

41. Ісіченко І. Иконоборничество // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. - С. 266–275.

86.3я7

I-85

42. Ісіченко І. Константинополь // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. - С. 156–157.

86.3я7

I-85

43. Костюк П. Карл Великий і заснування західної імперії // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. - С. 156–165.

86.375к72

К 72

44. Костюк П. Союз папства з королівством франків // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. - С. 148–156.

86.375к72

К 72

45. Лепахін В. Иконопочитання та иконоборство // Икона та иконичність / В. Лепахін ; пер. з рос. Т. Тимо. - Л., 2001. - С. 7–17.

86.37-5

Л 48

46. Лінч Д. Григорій Великий // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 45–51.

86.37

Л 59

47. Лінч Д. Візантійське християнство // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 41–43.

86.37

Л 59

48. Людвиг Р. Рождение христианской Европы : Раннее средневековье, 500–999 гг. / Р. Людвиг // Хроника христианства / пер. с нем. В. Годфрида. - М., 1999. - С. 74–127.

86.37-3

Х 94

49. Мень А. В. Иконоборческая ересь // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. - Т. 2 : Пути христианства. - С. 136–139.

86.3-3я7

М 51

#### **4. Монастирське життя в IV - VI ст. Церква і ранньофеодальна монархія.**

##### **Криза римської церкви і передумови її реформування (X-XI ст.).**

##### **Клюнійський рух.**

50. Білецька С. Дитинство епохи середньовіччя: становлення християнського сприйняття / С. Білецька // Шлях освіти. - 2009. - № 3. - С. 35-42.

51. Ісіченко І. Початок західного монашества // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. - С. 228-235..

86.3я7

I-85

52. Квас О. Світ дитинства епохи Середньовіччя / О. Квас // Директор школи. - 2011. - Груд. (№ 47). - С. 12-15.

53. Костюк П. Занепад імперії каролінгів // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. - С.166-176.

86.375к72

К 72

54. Костюк П. Клюні та рух реформи чернецтва // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. - С. 186-188.

86.375к72

К 72

55. Костюк П. Новий дух на Заході // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. - С. 198-203.

86.375к72

К 72

56. Лінч Д. Каролінзьке відродження // Середньовічна церква: коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 19-135.

86.37

Л 59

57. Лінч Д. Крах Каролінзького світу // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 136-159.

86.37

Л 59

58. Лінч Д. Монастирське життя // Середньовічна церква: коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 52-58.

86.37

Л 59

59. Лінч Д. Церква в імперії каролінгів : Реформа «ордену» білогодухівництва. Реформа «ордену» чорного духівництва. Реформа «ордену» мирян // Середньовічна церква: коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 95-118.

86.37

Л 59

60. Лот Ф. Последние Каролинги / Ф. Лот ; науч. ред. А. Ю. Карачинский ; пер.с фр. Ю. Ю. Дягилевой. - СПб. : Евразия, 2001. - 320 с.

63.3(0)4

Л 80

61. Мень А. В. Ключинская реформа и новая социальная политика Церкви // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. - Т. 2 : Пути христианства. - С. 148–249.

86.3-3я7

М 51

62. Мень А. В. Монашество // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. - Т. 2 : Пути христианства. - С. 89–97.

86.3-3я7

М 51

63. Усков Н. Ф. Монашество / Н. Ф. Усков // Словарь средневековой культуры / под. общ. ред. А. Я. Гуревича. - М., 2003. - С. 320–325.

63.3(0)4-7я21

С 48

64. Радзивіл А. Християнське чернецтво // Католицизм: традиція і сучасність : матеріали VIII Міжнар. молодіж. релігієзнав. літ. шк. / МГО "Молодіжна асоціація релігієзнавців", Ін-т реліг. наук св. Томи Аквінського у Києві ; [наук. ред.: Л. Д. Владиченко, В. Л. Хромець]. - К., 2010. - С. 65–76. - Пол. мовою.

86.375я43

К 29

65. Чорненький Я. Я. Чернецтво // Релігієзнавство: теоретико-практичний курс / Я. Я. Чорненький. - К., 2005. - С. 512–518.

86я73

Ч 75

## **5. Папство та “Священна Римська імперія” в XI–XIII ст.**

66. Джероза Л. Церковне право / Л. Джероза ; пер. з нім. Н. Щиглевської. - Л. : Свічадо, 2001. - 336 с.

86.37

Д 40

67. Ісіченко І. Римський престол у боротьбі за владу // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. - С. 337–345.

86.3я7

I-85

68. Ковальський Я. В. Папы и папство / Я. В. Ковальський ; пер. с пол. Т. Трифионовой. - М. : Политиздат, 1991. - 238 с.

86.375

К 56

69. Лінч Д. Доба папської могутності : Канонічне право. Папські призначення на церковні посади. Папські фінанси // Середньовічна церква: коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 225–243.

86.37

Л 59

70. Лінч Д. Папсько-франкський союз // Середньовічна церква: коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 82–94.

86.37

Л 59

71. Лінч Д. Церква в 1000 році // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 160–184.

86.37

Л 59

72. Лозинский С. Г. История папства / С. Г. Лозинский. - Изд. 3-е. - М. : Политиздат, 1986. - 384 с.

86.375

Л 72

73. Папство и империя. Спор об инвеституре (1049–1122) // Эпоха крестовых походов / под ред. Э. Лависа, А. Рамбо. – Смоленск, 2002. – С. 68–115.

63.3(0)4

Э 72

74. Усков Н. Ф. Папство / Н.Ф. Усков // Словарь средневековой культуры / под. общ. ред. А. Я. Гуревича. - М., 2003. – С. 348–359.

63.3(0)4-7я21

С 48

75. Успенский Ф. И. Патриархат и папство. Разделение церквей // История Византийской империи : Период Македонской династии, (867-1057) / Ф. И. Успенский ; [сост. Л. В. Литвинова]. - М., 1997. – С. 496–509.

63.3(0)4

У 77

76. Чорнойван Я. Папство в епоху Середньовіччя / Я. Чорнойван // Католицизм: традиція і сучасність : матеріали VIII Міжнар. молодіж. релігієзнав. літ. шк. / МГО "Молодіжна асоціація релігієзнавців", Ін-т реліг. наук св. Томи Аквінського у Києві ; [наук. ред.: Л. Д. Владиченко, В. Л. Хромець]. - К., 2010. – С. 9–18. – Рос. мовою.

86.375я43

К 29

## **6. Церква у середньовічній Візантії (середина IX – середина XV ст.). Розвиток середньовічної схоластики.**

77. Фома Аквинский как великий систематизатор схоластики // Краткая история философии / под. общ. ред. В. Г. Голобокова. – М., 1997. – С. 212–219.

87.3

К 78

78. Баумейстер А. Призначення філософії та її межі: інтелектуальний спадок Томи Аквінського / А. Баумейстер // Філософська думка. - 2012. - № 4. - С. 24-37. - Бібліогр.: с. 36-37.

79. Вдовина Г. В. Супрес против Гуссерля: об интенциональной структуре понятий в средневековой и ренесанской схоластике / Г. В. Вдовина // Вопр. философии. – 2005. – № 10. – С. 151–166.

80. Дьомін О. Християнські реалії Візантії середини IX століття та виникнення слов'янської писемності / О. Дьомін // Історія в школах України. – 2007. – № 7. – С. 47–49.

81. Жильсон Э. Избранное. Т. 1. Томизм. Введение в философию св. Фомы Аквинского / Э. Жильсон. - М. ; СПб. : Унив. кн., 2000. - 496 с.

87.3(0)414

82. Каждан А. П. Государственный аппарат и церковь Византийской империи в IX–XII в. // Очерки истории Византии и южных славян : пособие для учителей / А. П. Каждан, Г. Г. Литаврин ; [отв. ред. З. В. Удальцова]. - М., 1958. – С. 109–124.

63.3(0)4-9

К 13

83. Карась А. Св. Тома з Аквін // Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях / А. Карась. – К. ; Л., 2003. – С. 31–32.

87.6

К 21

84. Каратини Р. Святой Фома Аквинский // Введение в философию / Р. Каратини. – М., 2003. – С. 260–266.

87

К 21

85. Костюк П. Теологічні науки та університети : схоластика / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. – С. 219–223.

86.375к72

К 72

86. Котусенко В. В. Етичний вимір томістичної аналогії : вчення Томи Аквінського / В. В. Котусенко // Магістеріум / "Києво-Могилянська академія". Нац. ун-т ; голова. редкол.: В. С. Горський [та ін.]. - К., 2006. - Вип. 23. - С. 8-13.

87я5

М 12

87. Лебедев А. П. Начальные годы (867–869) второго патриаршества Игнатия // История разделения церквей в IX, X и XI веках / А. П. Лебедев ; под. науч. ред. М. А. Морозова. - СПб., 1999. – С. 81–96.

86.3(0)-3

Л 33

88. Лінч Д. Реформи одинадцятого сторіччя // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. – С. 185–203.

86.37

Л 59

89. Мень А. В. Преддверие схоластики. Иоанн Скотт Эриугена // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. – Т. 2 : Пути христианства. – С. 145–146.

86.3-3я7

М 51

90. Мень А. В. Развитие философии и богословия на Западе. Ансельм Кентерберийский // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. – Т. 2 : Пути христианства. – С. 152–154.

86.3-3я7

М 51

91. Неретина С. С. Слово и текст в средневековой культуре: концептуализм Абеяра / С. С. Неретина. - М. : ГНОЗИС, 1994. - 216 с.

87

Н 54

92. Нерсисянц В. С. Фома Аквинский // Философия права / В. С. Нерсисянц. – М., 1998. – С. 438–443.

67.6

Н 54

93. Паславський І. Святий тома з Аквіну і його вчення в контексті української духовності / І. Паславський // Київ. церква. – 1999. – № 4. – С. 15–24.

94. Реале Д. Генезис, развитие и распад схоластики : Разум и вера в Средневековье // Западная философия от истоков до наших дней / Д. Реале, Д. Антисери. – СПб., 1995. – Т. 2 : Средневековье. – С. 77–210.

87.3(0)

Р 31

95. Реале Д. Шартрская школа // Западная философия от истоков до наших дней / Д. Реале, Д. Антисери. – СПб., 1995. – Т. 2 : Средневековье. – С. 103–104.

87.3(0)

Р 31

96. Реале Д. «Школы». «Университеты». «Схоластика» // Западная философия от истоков до наших дней / Д. Реале, Д. Антисери. – СПб., 1995. – Т. 2 : Средневековье. – С. 86–91.

87.3(0)

Р 31

97. Сербін О. Систематизація науки і теології в класифікації Фоми Аквінського / О. Сербін // Вісник Книжкової палати. - 2010. - № 6. - С. 32-37. - Бібліогр.: с. 36-37.

98. Содомора П. Закон, право і справедливість у текстах святого Томи з Аквіну (на матеріалі "суми теології") / П. Содомора // Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; [редкол.: В. Мельник (голов. ред.) та ін.]. - Л., 2011. - Вип. 14. - С. 124-131. - Бібліогр.: 7 назв.

87я54

Л 89

99. Татаркевич В. Святий Тома Аквінський // Історія філософії : в 3 т. / В. Татаркевич ; пер. з пол. А. Шкарб'юка. – Л., 1997. – Т. 1 : Антична і середньовічна філософія. – С. 331–347.

87.3 (0)

Т 23

100. Туренко О. С. Страх як дар святого духа в доктрині св. Томи Аквінського. Ч. 1 / О. С. Туренко // Наука. Релігія. Суспільство. - 2012. - № 2. - С. 46-52. - Бібліогр.: 8 назв.

101. Успенский Ф. И. Церковные дела. Патриарх Фотий. Обращение Болгария в христианство // История Византийской империи : Период Македонской династии, (867-1057) / Ф. И. Успенский ; [сост. Л. В. Литвинова]. - М., 1997. – С. 58–89 ; 141–152.

63.3(0)4

У 77

102. Ухтомский А. А. Понимание термина everueia в богословии святого Григория Паламы и осмысление термина actus в богословской системе Фомы Аквинского / А. А. Ухтомский // Труды Київської Духовної Академії / Укр.

Православ. Церква ; [голова видавн. група КДА архієпископ Бориспільський Антоній]. - К., 2011. - № 15. - С. 63-81.

86.372(4УКР)я54

Т 78

103. Фуллье. История схоластики // История древней философии / В. Виндльбанд. - К., 1995. - С. 338-357.

87.3(0)

В 48

104. Честертон Г. К. Вечный человек : пер. с англ. / Г. К. Честертон. - М. : Эксмо ; СПб. : Мидгард, 2004. - 704 с.

86-37-3

Ч-51

105. Черниш В. П. Проблема розуму і віри в середньовічній схоластиці / В. П. Черниш // Вісн. студент. наук. т-ва іст. ф-ту / ВДУ ім. Лесі Українки. - Луцьк, 1996. - Вип. 1. - С. 14-15.

72(4УКР-4ВОЛ)

Н 34

106. Чичерин Б. Н. Фома Аквинский и его школа // Политические мыслители древнего и нового мира / Б. Н. Чичерин. - СПб., 1999. - С. 42-86.

67.1(0)

Ч 72

## **7. Хрестоносний рух у середньовіччі**

107. Булатников Т. А. Торговая организация ордена немецких крестоносцев в XIII - начале XV в. / Т. А. Булатников // Вопросы истории. - 2009. - № 5. - С. 157-161. - Библиогр.: с. 160-161.

108. Голованов С. О. Хрестові походи: їхні причини та наслідки // Всесвітня історія : навч. посіб. для студ. ВНЗ / С. О. Голованов. - 2-е вид. - К., 2009. - С. 179-190.

63.3(0)я73

Г 61

109. Заборов М. А. История крестовых походов в документах и материалах : учеб. пособие для студентов вузов / М. А. Заборов ; М-во высш. и сред. спец. образования СССР. - М. : Высш. шк., 1977. - 272 с.

63.3(0)4

3-12

110. Заборов М. А. Крестоносцы и их походы на Восток в XI-XIII веках / М. А. Заборов. - М. : Учпедгиз, 1962. - 168 с.

63.3(0)4

3-12

111. Зайбт Ф. Хрестові походи // Близькість і вбогість середньовіччя : Історія з початком і кінцем / Ф. Зайбт ; пер. з нім. Х. Назаркевич. - Л., 2009. - С. 258-270.

63.3(0)4

3-17

112. Ісіченко І. Хрестові походи // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. - С. 310-319.

86.3я7

I-85

113. Каждан А. П. Первый крестовый поход, славяне и Византия. Византия и четвертый крестовый поход // Очерки истории Византии и южных славян : пособие для учителей / А. П. Каждан, Г. Г. Литаврин ; [отв. ред. З. В. Удальцова]. - М., 1958. - С. 192–219.

63.3(0)4-9

К 13

114. Костюк П. Рух хрестових походів // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. - С. 204–209.

86.375к72

К 72

115. Крестовые походы // Эпоха крестовых походов / под ред. Э. Лависа, А. Рамбо. - Смоленск, 2002. - С. 273–327..

63.3(0)4

Э 72

116. Кузич-Березовський І. Причини хрестових походів // Жінка і держава / І. Кузич-Березовський. - Л., 1994. - С. 263–270.

63.3(4УКР)

К 89

117. Лінч Д. Хрестові походи // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 215–217.

86.37

Л 59

118. Лучицкая С. И. Крестовые походы / С. И. Лучицкая // Словарь средневековой культуры / под. общ. ред. А. Я. Гуревича. - М., 2003. - С. 234–239.

63.3(0)4-7я21

С 48

119. Морисон С. Крестоносцы / С. Морисон ; ред. О. А. Родионов ; пер. с фр. Е. В. Морозовой. - М. : Весь Мир, 2003. - 176 с.

63.3(0)4

М 79

120. Мудеревич В. Особливості військово-політичних контактів хрестоносців з руськими удільними князями (кінець XI - початок XIII ст.) / В. Мудеревич // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології : зб наук. пр. / М-во освіти та науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Каф. етнології, антич. та середьовіч. історії. - Чернівці, 2008. - Т. 1. - С. 240-262. - Бібліогр.: с. 258-262.

63я54

П 35

121. Перну Р. Крестоносцы / Р. Перну ; науч. ред. Ю. П. Малинин ; пер. с фр. А. Ю. Карачинского. - СПб. : Евразия, 2001. - 320 с.

63.3(0)4

П 27

122. Ришар Ж. Латино-Иерусалимское королевство / Ж. Ришар ; пер. Карачинского А. Ю. - СПб. : Евразия, 2002. - 448 с.

63.3(0)4

Р 57

123. Успенский Ф. И. История крестовых походов // Очерки по истории Византийской образованности. История крестовых походов / Ф. И. Успенский. - М., 2001. – С. 319–439.

63.3(0)4

У 77

124. Федоров-Давыдов А. Первый крестовый поход (1096–1099) / А. Федоров-Давыдов // Тайны, скрытые забралом: Энциклопедический путеводитель по истории рыцарства : [докум.-худож. изд.]. - М., 2002. – С. 127–174. – На с. 175–284 информация о дальнейших походах.

63.3(4)4

Т 14

125. Хрестові походи в оцінці сучасників // Історія західноєвропейського Середньовіччя. – К., 2005. – С. 401–452.

63.3(4)я73

І 90

126. Эпоха крестовых походов / под ред. Э. Лависа, А. Рамбо. - Смоленск : Русич, 2002. - 672 с.

63.3(0)4

Э 72

127. Юго-Восточная Европа в эпоху крестовых походов (1095–1261) // Эпоха крестовых походов / под ред. Э. Лависа, А. Рамбо. – Смоленск, 2002. – С. 576–652.

63.3(0)4

Э 72

#### **8. Духовно-рицарські ордени в XII–XIV ст. Чернечий рух у XII - XV ст.**

128. Баюк В. Іконографія костелу Вознесіння Св. Діви Марії та кляштору Св. Домініка ордену домініканців у Луцьку / В. Баюк // Історія та сучасність православ'я на Волині : матеріали IV наук.-практ. конф., 12-14 листоп. 2013 р. / Укр. Правосл. Церква, Волин. єпархія, Волин. духовн. семінарія ; [під ред. О. Федчука]. - Луцьк, 2013. - С. 58-61.

86.372(4УКР-4ВОЛ)

І-90

129. Балух В. О. Католицькі ордени // Історія середніх віків. У 2 т. : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. О. Балух, В. П. Коцур ; М-во освіти і науки України. - Чернівці, 2011. – Т. 2 : Високе і пізнє Середньовіччя. – С. 442–449.

63.3(0)4я73

Б 20

130. Захаров В. Краткая история военно-духовных рыцарских орденов / В. Захаров, В. Акунов // Тайны, скрытые забралом : Энциклопедический путеводитель по истории рыцарства : [докум.-худож. изд.]. – М., 2002. – С. 286–384.

63.3(4)4

Т 14

131. Ісіченко І. Рицарські ордени // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. – С. 320–325.

86.3я7

І-85

132. Ісіченко І. Монаше життя на Заході // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. – С. 328–336.

86.3я7

I-85

133. Кіндер Г. Жебрущі ордени // Всесвітня історія : [довідник] / Г. Кіндер, В. Хільгеман ; наук. ред. пер. А. Г. Слюсаренко, О. Ф. Іванов ; пер. з нім. О. Ф. Савчука. - К., 2001. – С. 141–143.

63.3(0)

K 41

134. Кіндер Г. Поширення чернецтва // Всесвітня історія : [довідник] / Г. Кіндер, В. Хільгеман ; наук. ред. пер. А. Г. Слюсаренко, О. Ф. Іванов ; пер. з нім. О. Ф. Савчука. - К., 2001. – С. 140–141.

63.3(0)

K 41

135. Коваль Т. Б. Спор о богатстве: св. Франциск Ассизский versus Эскрива де Балагер / Т. Б. Коваль // Латинская Америка. - 2009. - № 3. - С. 38-53.

136. Костюк П. Великі здидарюючі (жебраючі) чернечі ордени // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. – С. 215–223.

86.375к72

K 72

137. Лінч Д. Жебрущі ченці : Франциськ Ассізький. Францисканки. Домініканці // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. – С. 301–313.

86.37

Л 59

138. Лінч Д. Монастирське життя: дванадцять сторіччя // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. – С. 262–285.

86.37

Л 59

139. Нищенствующие ордена (XIII в.) // Эпоха крестовых походов / под ред. Э. Лависа, А. Рамбо. – Смоленск, 2002. – С. 234–238.

63.3(0)4

Э 72

140. Печников Б. А. Тевтонский орден: анахронизм или.. // "Рыцари церкви" : Кто они? : очерки об истории и современной деятельности католических орденов / Б. А. Печников. - М., 1991. – С. 255–304.

86.375

П 31

141. Религиозные ордена в XI и XII вв. // Эпоха крестовых походов / под ред. Э. Лависа, А. Рамбо. – Смоленск, 2002. – С. 231–234.

63.3(0)4

Э 72

142. Сінкевич Н. Культі святих домініканської традиції в монастирях ордену на Волині (XVII - початок XIX ст.) / Н. Сінкевич // Просемінарій : Медієвістика. Історія Церкви, науки і культури : [зб. ст.] / [наук. кер. В. Ульяновський]. - К., 2008. - Вип. 7. - С. 207-230.

63.3(4УКР)4

143. Усков Н. Ф. Нищенствующие ордена / Н. Ф. Усков // Словарь средневековой культуры / под. общ. ред. А. Я. Гуревича. - М., 2003. - С. 328–330.

63.3(0)4-7я21

С 48

144. Чорний М. Домініканський орден у державах Священної Римської імперії у першій половині XIV ст. / М. Чорний // Наукові зошити історичного факультету Львівського університету : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; [редкол.: С. А. Макарчук та ін.]. - Л., 2010. - Вип. 11. - С. 44-64. - Бібліогр.: с. 59-64.

63я54

Л 89

145. Bujak, Adam. Arcybractwo Meki Panskiej / A. Bujak ; tekst: A. Chmiel, J. Sosnowska. - Wyd. 1-e. - Krakow : Bialy Kruk, 2007. - 80 s.

86.375(4ПОЛ)

В 932

### 9. Євангелічний рух у XII - XV ст. Єретики в середні віки

146. Балух В. О. Єресі другої половини XII–XIII ст. // Історія середніх віків : у 2 т. : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. О. Балух, В. П. Коцур ; М-во освіти і науки України. - Чернівці, 2011. - Т. 2 : Високе і пізнє Середньовіччя. - С. 442–460.

63.3(0)4я73

Б 20

147. Ереси XII и XIII вв. // Эпоха крестовых походов / под ред. Э. Лависа, А. Рамбо. - Смоленск, 2002. - С. 250–261.

63.3(0)4

Э 72

148. Ісіченко І. Єресі. Середньовічні єресі // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. - С. 132–142 ; 326–327г

86.3я7

І-85

149. Костюк П. Рухи убоztва, єретики та інквізиція // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. - С. 210–215.

86.375к72

К 72

150. Лінч Д. Єретики // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. - С. 286–300.

86.37

Л 59

### 10. Духовна структура християнського життя.

151. Анафема // Людина і світ. - 2003. - № 8/9. - С. 61–62.

152. Балух В. О. Еволюція християнського вчення у час класичного і пізнього Середньовіччя : [покаяння, таїнства] // Історія середніх віків : у 2 т. : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. О. Балух, В. П. Коцур ; М-во освіти і науки України. - Чернівці, 2011. - Т. 2 : Високе і пізнє Середньовіччя. - С. 442–449.

63.3(0)4я73

Б 20

153. Богослужение и таинства // Эпоха крестовых походов / под ред. Э. Лависа, А. Рамбо. - Смоленск, 2002. - С. 238–240.

63.3(0)4

Э 72

154. Борисова З. О. Християнський культ: таїнства та свята // Основи релігієзнавства : навч.-метод. посіб. для студ. ВНЗ / З. О. Борисова ; М-во освіти і науки України. - К., 2006. – С. 119–127.

86я73

Б 82

155. Великий піст – Богом визнаний для спасіння душ // Вісник+К. – 2011. – 10 берез. – С. 17.

156. Волкова Е. И. Покаяние и исповедь / Е. И. Волкова // Вестн. МГУ. Серия 19, Лингвистика. – 2000. – № 3. – С. 62–63.

157. Головащенко С. І. Християнські таїнства та обряди // Історія християнства : курс лекцій / С. І. Головащенко. - К., 1999. – С. 77–78.

86.37(0)-3я7

Г 61

158. Гуревич А. Я. Страшный суд / А. Я. Гуревич // Словарь средневековой культуры / под. общ. ред. А. Я. Гуревича. - М., 2003. – С. 505–508.

63.3(0)4-7я21

С 48

159. Дем'янюк О. Таїнство миропомазання у християнській релігійній традиції / О. Дем'янюк // Історія релігій в Україні : наук. щорічник. – Л., 2011. – Кн. 2. – С. 161–165.

86.3(4УКР)

І 90

160. Джероза Л. Право щодо таїнств : Євхаристі. Хрещення. Миропомазання. Покаяння. Єлеопомазання. Таїнство священства. Подружжя // Церковне право / Л. Джероза ; пер. з нім. Н. Щиглевської. - Л., 2001. – С. 131–260.

86.37

Д 40

161. Кавасила М. Життя в хресті : Значення сили божественних таїнств / М. Кавасила // Наша віра. – 2006. – Берез. (№ 3). – С. 3–4.

162. Лінч Д. Духовна структура християнського життя // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. – С. 335–354.

86.37

Л 59

163. Лінч Д. Священні ритуали // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. – С. 355–391.

86.37

Л 59

164. Лобришон Г. Евхаристия и общество / Г. Лобришон // Словарь средневековой культуры / под. общ. ред. А. Я. Гуревича. - М., 2003. – С. 279–280.

63.3(0)4-7я21

С 48

165. Лубський В. І. Християнські таїнства // Релігієзнавство : підручник / В. І. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська ; М-во освіти і науки України. - 2-е вид., допов. - К., 2008. – С. 242–245.

86я73

166. Максим'як О. Дорогою до спасіння : Соборування або оливоосвячення / О. Максим'як // Волин. газ. – 2006. – 20 квіт.

167. Мень А. В. Церковное богослужение и таинства // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. – Т. 2 : Пути христианства. – С. 104.

86.3-3я7

М 51

168. Субботин Ю. К. Православные таинства / Ю. К. Субботин. - М. : Политиздат, 1990. - 112 с. - (Беседы о мире и человеке).

86.372

С 89

169. Антоний Сурожский, митрополит. О страхе Божиим и об исповеди / А. Сурожский // Москов. психотерапевт. журн. – 2003. – № 3. – С. 130–144.

170. Ханстантинов В. Розвиток ідей терпимості/толерантності в добу Середньовіччя / В. Ханстантинов // Політичний менеджмент. - 2010. - № 2. - С. 180-188. - Бібліогр.: с. 187-188.

171. Харів О. Сім святих таїнств, які повинен знати кожен християнин / О. Харів // Луцький замок. – 2011. – 21 квіт.

172. Чумакова Т. В. Образ трапезы в восточнохристианской традиции / Т. В. Чумакова // Человек. - 2010. - № 5. - С. 96-101. - Библиогр.: 18 назв.

173. Шлеман О. Причастя у дні Великого посту / О. Шлеман // Наша віра. – 2005. – Берез. (№ 2).

174. Як прикладатися до святих мощей // Віче. – 2005. – 29 груд. – С. 10.

175. Янг Д. Таинства // Христианство / Д. Янг ; пер. с англ. К. Савельева. - М., 2001. – С. 135–154.

86.37

Я 60

### 11. Церква в пізньому середньовіччі

176. Балух В. О. «Велика схизма» і соборний рух. Занепад папства // Історія середніх віків : у 2 т. : навч. посіб. для студ. ВНЗ. / В. О. Балух, В. П. Коцур ; М-во освіти і науки України. - Чернівці, 2011. – Т. 2 : Високе і пізнє Середньовіччя. – С. 461–464.

63.3(0)4я73

Б 20

177. Зайбт Ф. Філіп і Боніфатій // Блиск і вбогість середньовіччя : Історія з початком і кінцем / Ф. Зайбт ; пер. з нім. Х. Назаркевич. - Л., 2009. – С. 307–308.

63.3(0)4

З-17

178. Ісіченко І. Розкол 1054 р. // Загальна церковна історія : курс лекцій для вищ. духов. шк. / І. Ісіченко. - Х., 2001. – С. 292–300.

86.3я7

І-85

179. Кіндер Г. Епоха розколу віри // Всесвітня історія : [довідник] / Г. Кіндер, В. Хільгеман ; наук. ред. пер. А. Г. Слюсаренко, О. Ф. Іванов ; пер. з нім. О. Ф. Савчука. - К., 2001. – С. 230–255.

63.3(0)

К 41

180. Кіндер Г. Пізнє середньовіччя // Всесвітня історія : [довідник] / Г. Кіндер, В. Хільгеман ; наук. ред. пер. А. Г. Слюсаренко, О. Ф. Іванов ; пер. з нім. О. Ф. Савчука. - К., 2001. – С. 180–211.

63.3(0)

К 41

181. Костюк П. Папство від Інокентія III до Боніфація VIII // Нарис історії Вселенської церкви / П. Костюк. - Івано-Франків., 2002. – С. 224–229.

86.375к72

К 72

182. Лінч Д. Церква в пізньому середньовіччі // Середньовічна церква : коротка історія / Д. Лінч ; пер. з англ. В. Шовкун. - К., 1994. – С. 407–433.

86.37

Л 59

183. Майер Й. Сохранить и обновить веру : Среднее и позднее средневековье, 1000–1499 гг. / Й. Майер // Хроника христианства / пер. з нем. В. Годфрида. - М., 1999. – С. 128–213.

86.37-3

Х 94

184. Мень А. В. Великий церковный раскол // История религии : в 2 кн. : пособие / А. В. Мень. - М., 1999. – Т. 2 : Пути христианства. – С. 159–165.

86.3-3я7

М 51

Християнська церква в середні віки [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. - Луцьк, 2014. - 184 назви.

*Подано бібліографічну інформацію про історію християнської церкви в епоху середньовіччя. Рекомендовано книги, статті у продовжуваних, періодичних та неперіодичних виданнях. Підбір матеріалів завершено у червні 2014 р.*

ББК 63я1